

ULUSAL YETKİ ALANLARI DIŞINDA KALAN AÇIK
DENİZLERDEKİ BİYOÇEŞİTLİLİĞİN KORUNMASI VE
SÜRDÜRÜLEBİLİR KULLANIMI İÇİN HUKUKEN
BAĞLAYICILIĞI HAİZ SÖZLEŞME (bbnj ANLAŞMASI)'NİN
DEĞERLENDİRİLMESİ

BERİŐAH KOCABİYİK, LL.M

Researcher / PhD Candidate

KOÇ ÜNİVERSİTESİ DENİZCİLİK FORUMU (KÜFENDOR)

İSTANBUL

KONU BAŐLIKLARI

Açık Denizlerde
Biyoçeşitliliğinin
Korunmasının Önemi

BBNJ Sözleşmesi
Müzakerelerinin
Tarihsel Gelişimi

BBNJ Sözleşmesinde
Düzenlenen Hususlar

Giriş

Ulusal deniz yetki alanlarının ötesindeki deniz alanı dünyanın 2/3 üne tekabül eden deniz alanını kapsamaktadır.

Ulusal deniz yetki alanının ötesindeki deniz alanı, açık deniz ve Saha iç sular, karasuları, bitişik bölge, münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı gibi ulusal deniz egemenlik ve yetki alanlarının bittiği noktadaki deniz alanına tekabül eder.

Açık denizlerde uygulanan rejim ise 1982 tarihli Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi çerçevesinde «denizlerin serbestisi» rejimidir. Saha için ise kendine özgü bir rejim uygulanmakta olup bu alanın idaresi BMDHS altında kurulan Uluslararası Deniz Yatağı Otoritesine verilmiştir.

Deniz Biyoçeşitliliğini tehdit eden unsurlar

Faaliyetler

- Gemicilik
- Denizaltı Kablo ve Boru Döşemesi
- Balıkçılık
- Derin Deniz Madenciliği
- Turistik Faaliyetler vb.

Deniz Kirliliği

İklim Değişikliği

NEDEN BBNJ ANLAŞMASI?

ABNJ'deki Biyoçeşitliliğin Korunması
Kaynakların Sürdürülebilir Kullanımı

Uluslararası Anlaşma Gereksinimi

- Devletlerin Yargı Yetkisi Dışında Kalan Deniz Alanlarında Deniz **Biyoçeşitliliğinin Korunması** ve **Sürdürülebilir Kullanımı** Konusunda Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi Çerçevesinde Hukuki Bağlayıcılığı Haiz Uluslararası Anlaşma = BBNJ Anlaşması/ Açık Deniz Anlaşması/ Okyanus Anlaşması

Deniz Genetik Kaynakları

- Gerçek veya potansiyel değer taşıyan kalıtsal fonksiyon birimleri içeren deniz bitkisi, hayvanı, mikrobiyal veya diğer kökenli herhangi bir materyal anlamına gelmektedir.

Deniz Genetik Kaynakları ve BBNJ Anlaşması

- Deniz genetik kaynaklarının kullanım potansiyeli henüz tam anlamıyla bilinmemekle beraber bu kaynaklar; ilaç sektörü kanser ve diğer sağlık sorunlarına ilişkin yeni ilaçların keşfedilmesinde kullanılabilir. Bazı deniz omurgalarından elde edilen bileşikler kanser hücrelerini hedef alarak kemoterapinin yan etkilerini azaltmaya yardımcı olabilir. Bunun dışında tarım ve gıda endüstrisi, enerji, çevre koruma ve endüstriyel uygulamalarda kullanım alanı bulunabilmektedir.
- BBNJ Anlaşması deniz genetik kaynaklarını çıkarılması ve işletilmesine ilişkin hükümler içermektedir. BBNJ Anlaşması ile düzenlenen bu hususlar sayesinde hukuki öngörülebilirlik sağlanması amaçlanmaktadır.

BBNJ Anlaşmasının Kapsamı

- Deniz Genetik Kaynakları ve Fayda Paylaşımı
- Deniz Koruma Alanları dahil «Bölge Temelli Yönetim Araçları»
- Çevresel Etki Değerlendirmesi ve Stratejik Çevre Etki Değerlendirmesi
- Kapasite Arttırımı ve Teknoloji Transferi
- Birbiriyle Kesişen Konular (Uyum, Uyuşmazlıkların Halli, Karar Alma Usulü, Sekreterya, Prensipler ve İlkeler vs.)

BMDHS ile BBNJ Anlaşması Arasındaki İlişki

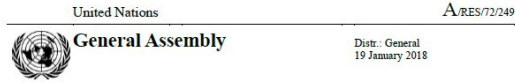
- BMDHS 15. Kısım «Deniz Çevresinin Korunması» genel hükümler içermektedir. Zamanla teknolojik gelişmelerin imkan vermesi ile denizlerde ülkelerin gerçekleştirdiği faaliyetler artmıştır ve daha özel düzenlemelere ihtiyaç duyulmaya başlanmıştır.
- BBNJ Anlaşması BMDHS bünyesinde bir uygulama anlaşmasıdır.
- 1995 tarihli BMDHS altında kabul edilen Balık Stokları Anlaşması'nda da öngörüldüğü gibi BMDHS'ye taraf olmayan devletler BBNJ Anlaşmasına taraf olabileceklerdir.

BMDHS ile BBNJ Anlaşması Arasındaki İlişki

- 1982 tarihli BM Deniz Hukuku Sözleşmesi deniz hukukuna ilişkin kuralları bir araya getiren çerçeve bir sözleşmedir. BMDHS bugüne kadar 3 tane ayrı anlaşma ile desteklenmiştir.
- 1994 tarihli BMHDHS'nin XI. Kısımına yönelik Uygulama Anlaşması
- 1995 tarihli Balık Stokları Anlaşması
- BBNJ Sözleşmesi

BBNJ ANLAŞMASINA İLİŞKİN MÜZAKERELERİN TARİHSEL GELİŞİMİ

BBNJ Müzakerelerine Dair BM Genel Kurul Kararları

Seventy-second session
Agenda item 77

Resolution adopted by the General Assembly on 24 December 2017

[without reference to a Main Committee (A/72/L.7 and A/72/L.7/Add.1)]

72/249. International legally binding instrument under the United Nations Convention on the Law of the Sea on the conservation and sustainable use of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction

The General Assembly,

Guided by the purposes and principles enshrined in the Charter of the United Nations,

Recalling its resolution 69/292 of 19 June 2015,

Taking note of the report of the Preparatory Committee established by General Assembly resolution 69/292, Development of an international legally binding instrument under the United Nations Convention on the Law of the Sea on the conservation and sustainable use of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction,¹ and the recommendations contained therein,

1. *Decides* to convene an intergovernmental conference, under the auspices of the United Nations, to consider the recommendations of the Preparatory Committee on the elements and to elaborate the text of an international legally binding instrument under the United Nations Convention on the Law of the Sea² on the conservation and sustainable use of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction, with a view to developing the instrument as soon as possible,

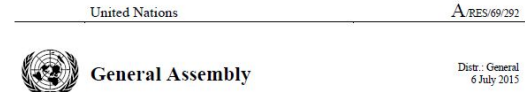
2. *Also decides* that negotiations shall address the topics identified in the package agreed in 2011, namely, the conservation and sustainable use of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction, in particular, together and as a whole, marine genetic resources, including questions on the sharing of benefits, measures such as area-based management tools, including marine protected areas,

¹ A/AC.287/2017/PC.4/2.

² United Nations, *Treaty Series*, vol. 1833, No. 31363.

17-23340 (E) 240118

Please recycle

Sixty-ninth session
Agenda item 74 (a)

Resolution adopted by the General Assembly on 19 June 2015

[without reference to a Main Committee (A/69/L.65 and Add.1)]

69/292. Development of an international legally binding instrument under the United Nations Convention on the Law of the Sea on the conservation and sustainable use of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction

The General Assembly,

Reaffirming the commitment made by Heads of State and Government in paragraph 162 of the outcome document of the United Nations Conference on Sustainable Development, held in Rio de Janeiro, Brazil, from 20 to 22 June 2012, entitled "The future we want", endorsed by the General Assembly in its resolution 66/288 of 27 July 2012, to address, on an urgent basis, building on the work of the Ad Hoc Open-ended Informal Working Group to study issues relating to the conservation and sustainable use of marine biological diversity beyond areas of national jurisdiction, the issue of the conservation and sustainable use of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction, including by taking a decision on the development of an international instrument under the United Nations Convention on the Law of the Sea,¹ before the end of the sixty-ninth session of the Assembly,

Noting its request, in paragraph 214 of its resolution 69/245 of 29 December 2014, for the Ad Hoc Open-ended Informal Working Group to make recommendations on the scope, parameters and feasibility of an international instrument under the Convention,

Having considered the recommendations of the Ad Hoc Open-ended Informal Working Group,²

Welcoming the exchange of views on the scope, parameters and feasibility of an international instrument under the Convention and the progress made within the Ad Hoc Open-ended Informal Working Group, within its mandate as established by the General Assembly in its resolution 66/231 of 24 December 2011 and in the light of its resolution 67/78 of 11 December 2012, to prepare for the decision on the

¹ United Nations, *Treaty Series*, vol. 1833, No. 31363.

² A/69/780, annex, sect. I.

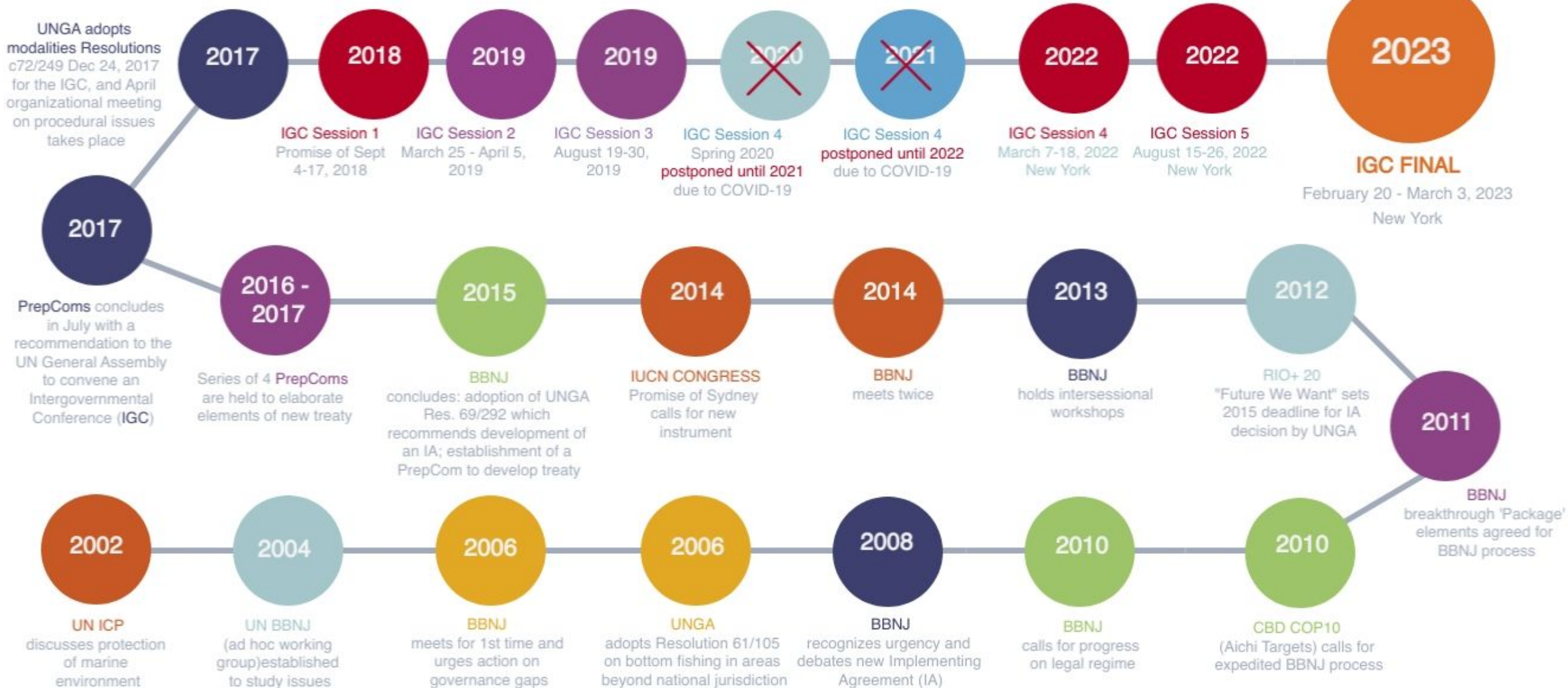
15-10235 (E)

Please recycle

The journey towards an international legally binding instrument on marine biodiversity in areas beyond national jurisdiction

Zaman Çizelgesi

HAK V - Devam Oturumu

20 Şubat - 4 Mart 2023

- Deniz Genetik Kaynaklarına ilişkin «denizlerin serbestisi»/ «insanlığın ortak mirası»
- Finansal Hükümler
- ABMT İlan Edilme Koşulları
- Sekreteryaya
- BMDHS'ye taraf olmayan devletlerin durumu
- Kapasite Geliştirme ve Teknoloji Transferi
- Çevresel Etki Değerlendirmesine ilişkin şartlar
- Karar alma usulü
- Taraflar toplantısının yetki ve görevleri

HAK V Devam Oturumu

Müzakere Usulü

Toplantı Başkanın İstişare Toplantıları

- Toplantı Başkanı Rena Lee önderliğinde Birleşmiş Milletler Okyanus İşleri ve Hukuk Dairesi ve Kolaylaştırıcıların katılımı ile gerçekleştirilmiştir.
- Sadece ülkelerin katılımına açık olup sivil toplum kuruluşlarının katılımına kapalıdır.

Gayriresmi Toplantılar

İKİLİ MÜZAKERELER

Küçük Çalışma Grupları

BBNJ Anlaşmasının Önemi

Deniz Çevresinin ve Biyoçeşitliliğinin Etkin Korunması

Dünyamızın iklim değişikliğinin zararlı etkileri gibi çevre felaketlerinden korunması ve bunların önlenmesi denizlerimizin ve okyanuslarımızın etkili bir şekilde korunması ve sürdürülebilir kullanımına bağlıdır. Bu ancak ülkelerin kolektif çabası ile sağlanabilecektir.

Deniz Genetik Kaynaklarının Sürdürülebilir Kullanımı

Bugün gelişmiş ülkeler gözlerini karadan denize yöneltmiştir. Denizlerdeki hidrokarbon kaynaklarının keşfedilmesi ve işletilmesi ülkelere büyük bir zenginliği getirmiştir. Bugün ise deniz yenilebilir enerji kaynakları, derin deniz madenciliği ve deniz genetik kaynaklarının işletilmesi bu yönde büyük bir potansiyeli barındırmaktadır.

SONUÇ

Müzakereler sonucu mutabık kalınan sözleşme metni anlamına sadık kalarak hukuki olarak düzeltme aşamasındadır.

19-20 Haziran tarihleri arasında metnin tamamlanmasını takiben BM Genel Kurul'unda BBNJ Sözleşmesi imzaya açılacaktır. 60 ülkenin sözleşmeye taraf olması ile sözleşme yürürlüğe girecektir.

Mavi vatan doktrinimiz sadece ülkemizin kıyısı olan denizleri değil egemen hak ve yetkilerini kullanabildiği tüm denizler olarak düşünülmedir. Kendi kıyılarımızın ötesindeki gelişmeleri takip etmek ve katılımcı bir pozisyonda bulunmak denizcilik ülkümüzün gerçekleştirilmesinde büyük bir yol oynayacaktır.

Teşekkürler!

Seyhan Gül Yılmaz and Berlisah Kocabiyik,
Turkiye

